

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/674/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2315203051
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 05. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Holič
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2016:2315203051.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v právnej veci žalobkyne: Dopravný podnik a.s., Bratislava, Olejkárska 1, IČO: 00 492 736, zastúpenej advokátom: JUDr. Vladimír Kán, Bratislava, Námestie M. Benku 9-C1, proti žalovanému: C. G., nar. XX. J. XXXX, bytom P., K. XXX, o 70,70 eur, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Galanta zo 16. júna 2015 č. k. 30C/140/2015-16 takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti trov konania **potvrzuje**.

Žalovanému nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Napádaným rozsudkom súd prvého stupňa uložil povinnosť žalovanému zaplatiť žalobkyni sumu 70,70 eur, trovy konania 16,50 eur a trovy právneho zastúpenia 15 eur. Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 8 ods. 5, 6, § 16 ods. 4 písm. c/ a f/ zákona č. 514/2009 Z. z. o doprave na dráhach v znení neskorších zmien a doplnení, § 115a ods. 2, § 142 ods. 1, § 150 ods. 2, § 156 ods. 3, § 200ea O. s. p. (Občiansky súdny poriadok č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení). Vecne zdôvodnil tým, že žalovaný cestoval na linke MHD Bratislava bez platného cestovného lístka, v dôsledku čoho mu vznikla povinnosť zaplatiť cestovné 0,70 eur a prirážku stanovenú ako stonásobok základného cestovného v mestskej hromadnej doprave bez príplatkov a zliav 70 eur. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil poukazom na plný úspech žalobkyne v konaní (v dôsledku čoho jej vznikol nárok na náhradu trov konania), ako aj na skutočnosť, známu mu z jeho rozhodovacej činnosti, že u žalobkyne ide o hromadne uplatňované pohľadávky, na základe návrhov na začatie konania formulárového charakteru, v ktorých sa mení iba individualizácia účastníka konania (bez uvedenia skutočností vzťahujúcich sa na predmet sporu alebo sporných medzi účastníkmi konania, príp. iných skutočností, čím je daná i nízka právna zložitnosť a časová nenáročnosť poskytnutých úkonov právnej služby. Zohľadňujúc zásadu obsiahnutú v ustanovení § 2 O. s. p., ktorým vyjadrením je aj § 150 ods. 2 O. s. p., súd prvého stupňa priznal žalobkyni len náhradu hotového výdavku predstavujúceho zaplatený súdny poplatok 16,50 eur a náhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby vo výške 59,98 eur, pričom tieto trovy konania znížil na 25%, t. j. 15 eur. Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť trovy konania k rukám advokáta žalobkyne.

Proti tomuto rozsudku len v časti trov konania podala včas odvolanie žalobkyňa, s návrhom na jeho zmenu priznaním uplatňovanej náhrady trov konania (89,96 eur trovy právneho zastúpenia a 16,50 eur trovy konania účastníka, predstavujúce zaplatený súdny poplatok). Odvolanie obsahovo odôvodnila nesprávnym právnym posúdením veci súdom prvého stupňa. Podľa žalobkyne je nepochybné, že predmetnú vec je možné považovať za drobný spor. Neprimeranosť trov konania v takomto type sporu je však potrebné v jednotlivých prípadoch posudzovať individuálne. Ustanovenie § 150 O. s. p. umožňuje súdu, aby vo výnimočných prípadoch z dôvodov hodných osobitného zreteľa nepriznal náhradu trov konania celkom alebo sčasti. Podľa ustálenej súdnej praxe (najmä rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7Co/32/2009 a 7Co/64/2009) aj v konaní, predmetom ktorého je drobný spor, musí

súd vždy postupovať dôsledne podľa príslušných zásad, pretože ani v takýchto konaniach sa nezmenila rovnosť účastníkov konania a ústavné právo každého domáhať sa ochrany na súde, vrátane práva účastníka na spravodlivý súdny proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky). Nemožno nepriznať alebo znížiť trovy konania len preto, že ide o drobný spor s poukazom na príslušné zákonné ustanovenie. Takýmto postupom (pri absencii odôvodnenia rozhodnutia) sa nepochybne odníma účastníkovi konania možnosť konať pred súdom a v zmysle ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako i Ústavného súdu Slovenskej republiky, nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivý proces. Zákon pojem neprímerané trovy nedefinuje. Podľa dôvodovej správy k zákonu č. 384/2008 Z. z., ktorým sa menili ustanovenia O. s. p., súd môže pristúpiť k zníženiu neprímeraných trov, ktoré sú voči pohľadávke v drobných sporoch neprímerané. V týchto konaniach najmä trovy konania predstavujú niekoľkonásobne vyššiu sumu ako je samotná výška pohľadávky. Za niekoľkonásobne vyššiu sumu je potrebné považovať minimálne dvojnásobne vyššiu sumu ako je výška samotnej istiny. Súd prvého stupňa sa však nezaoberal výškou vzájomného pomeru výšky trov konania, trov právneho zastúpenia, istiny. K aplikácii ust. § 150 ods. 2 O. s. p. je primeraná len situácia, keď suma trov konania viacnásobne prekročí sumu istiny, ktorá je predmetom konania, čo však nie je daný prípad. Uplatňované trovy konania neprekračujú niekoľkonásobnú výšku istiny a okrem súdneho poplatku predstavujú odmenu za právnu službu za minimálny počet úkonov, za ktoré je stanovená minimálna sadzba. Žalobkyňa vytykala súdu prvého stupňa aj nepreskúmateľnosť napádaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov. Zaplatenie súdneho poplatku je obligatórnou povinnosťou žalobkyne a preto nemožno znížovať trovy právneho zastúpenia bez prihliadnutia na výšku súdneho poplatku. Samotné úkony právnych služieb a postup advokáta pri prevzatí právneho zastúpenia je náročný a zložitý proces, vyžadujúci si primeranú časovú náročnosť, smerujúcu ku kontrole správnosti a úplnosti podania, ako i dôkazných prostriedkov predkladaných so žalobou. Uplatňované trovy konania sú účelne vynaložené a vyčíslené v súlade s vyhláškou č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov pri poskytovaní právnych služieb v znení neskorších predpisov. Žiadne ustanovenie hmotných či procesných noriem na území Slovenskej republiky neobmedzuje právo účastníka dať sa zastupovať v súdnom procese advokátom. Právo účastníka na zastupovanie advokátom nie je obmedzené ani v tzv. drobných sporoch a neobmedzuje ho ani Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu. Nariadenie deklaruje v bode 29 Preambuly, že neúspešná strana by mala naďalej znášať trovy. Žalobkyňa poukázala tiež na rozhodnutie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6Co/271/2009. Keďže bola v drobnom spore zastúpená advokátom, ako úspešný účastník má právo na náhradu trov spojených s poskytnutím právnych služieb, prostredníctvom splnomocneného advokáta. Žalobkyňa preto považuje za nespravodlivé, neodôvodnené a neprímerané, aby žalovaný neznášal trovy procesne úspešnej žalobkyne, ktoré jej vznikli vrátane trov právneho zastúpenia. V zmysle uznesenia Krajského súdu v Trnave sp. zn. 11Co/444/2013 z 29. apríla 2009 je dôvodné zníženie trov právneho zastúpenia do výšky uplatňovanej pohľadávky. Žalovaný odvolací návrh nepodal.

Odvolací súd po zistení, že odvolanie podala včas účastníčka konania proti rozsudku v časti týkajúcej sa trov konania, proti ktorému je prípustné odvolanie (§ 201 a § 204 ods. 1 O. s. p.), preskúmal rozsudok prvostupňového súdu v medziach odvolania žalobkyne (§ 212 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

Podľa § 150 ods. 2 O. s. p. ak sú trovy konania v drobných sporoch neprímerané voči pohľadávke, môže ich súd nepriznať alebo znížiť.

Ustanovenie § 150 O. s. p. je možné použiť v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania (§ 142 ods. 1 O. s. p.). V danom prípade súd prvého stupňa na základe zásady úspechu správne aplikoval ust. § 142 ods. 1 O. s. p., podľa ktorého žalobkyňa, ktorá bola v konaní v plnom rozsahu úspešná, vznikol nárok na náhradu trov potrebných na účelne uplatňovanie práva proti žalovanému, ktorý vo veci úspech nemal.

Odvolaciu námietku žalobkyne poukazujúcu na výnimočnosť prípadov či existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa umožňujúcich aplikáciu ust. § 150 O. s. p. nebolo možné prijať. Takúto ďalšiu podmienku zákon v tzv. drobných sporoch nepozná (na rozdiel od ust. odseku 1 § 150 O. s. p.).

Aplikácia ustanovenia odseku 2 § 150 O. s. p. prichádza do úvahy len v prípade tzv. drobných sporov (teda aj v predmetnom konaní), v ktorých možno trovy konania nepriznať alebo znížiť, ak sú neprimerané voči pohľadávke. Definíciu pojmu neprimeranosti zákon neuvádza, preto je potrebné vychádzať pri jeho výklade z účelu zákonnej úpravy. Podľa dôvodovej správy k zákonu č. 384/2008 Z. z. týkajúcej sa ust. § 150 O. s. p. zákonná úprava vychádza z Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým bolo ustanovené európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, v tom zmysle aby sa pristupovalo k zníženiu trov, ktoré sú v drobných sporoch neprimerané voči uplatňovanej pohľadávke. Cieľom súdnych konaní v takýchto veciach má byť vymoženie pohľadávky s čo najnižšími nákladmi a nemôže prevažovať záujem na vedení konania z dôvodu, že ide o zaujímavé veci z hľadiska odmeny advokáta. Spoločnosti, ktoré takéto pohľadávky hromadne uplatňujú, majú možnosť výberu advokáta, ktorý pristúpi na uplatňovanie a vymáhanie takýchto pohľadávok za tých podmienok, že veriteľ nebude mať žiadnu ujmu a pre advokáta stále zostanú tieto veci vzhľadom na ich množstvo zaujímavé. Z uvedeného vyplýva, že účelom takejto zákonnej úpravy bolo eliminovanie trov právneho zastúpenia pri hromadne uplatňovaných pohľadávkach s cieľom nútiť veriteľa a splnomocneného zástupcu k hospodárnosti.

Možno súhlasiť so žalobkyňou, že v dôvodovej správe sa poukazuje na prípady niekoľkonásobného zvýšenia trov v drobných sporoch v porovnaní s uplatňovanou pohľadávkou. Vychádzajúc však z účelu zákonnej úpravy ustanovenie odseku 2 § 150 O. s. p. sa nemusí použiť len vtedy, ak trovy konania predstavujú niekoľkonásobne vyššiu sumu ako samotná pohľadávka.

V rámci úvah o neprimeranosti trov konania je potrebné prihliadať tiež na charakter uplatnenej pohľadávky, okolnosti, ktoré viedli žalobkyňu k uplatneniu práva na súde, postoj účastníka a okolnosti poskytovania právnej pomoci. Predmetom preskúmaného konania je vymáhanie cestovného s príslušnou zákonnou sankciou. Jedným z hlavných predmetov činnosti žalobkyne je pravidelná verejná mestská hromadná doprava, vykonávaná za odplatu a ak cestujúci bez cestovného lístka spôsobi, že sa stane dlžníkom žalobkyne, domáha sa svojho nároku prostredníctvom súdu. Súd prvého stupňa priznal žalobkyňi náhradu trov konania, ktorá spočívala v zaplatenom súdnom poplatku vo výške 16,50 eur za podanú žalobu. Náhradu trov právneho zastúpenia prevyšujúcu sumu 15 eur žalobkyňi nepriznal z dôvodu, že tieto trovy nepovažoval za účelne vynaložené (s poukazom na jednoduchosť sporu a rutinný charakter právnej veci). Odvolací súd sa stotožnil s tým, že typovo ide o vec veľmi jednoduchú po skutkovej i právnej stránke a k uplatňovaniu nárokov žalobkyne dochádza vzorovou žalobou, v ktorej sa menia iba identifikačné údaje žalovaného, dátum jazdy bez platného cestovného lístka, číslo dopravnej linky, výška dlhu a dátum pokusu o zmier.

Zo žaloby je zrejmé uplatnenie si trov právneho zastúpenia žalobkyňou vo výške 89,96 eur (za 3 úkony právnej služby: prevzatie zastúpenia, zaslanie pokusu o zmier, písomné podanie na súd, t. j. 3 x 16,60 eur, spolu s režijným paušálom 3 x 8,39 eur a náhrada DPH). Z uvedeného vyplýva, že vyčíslené trovy konania v celkovom súčte dvojnásobne prevyšujú žalovanú pohľadávku. Už za takejto situácie bolo treba usudzovať na stav neprimeranosti trov konania žalobkyne voči pohľadávkou. Neprimeranosť posudzovaná kritériom hospodárnosti konania tak predstavuje neekonomičnosť vedenia sporu.

Ak v prejednávanej veci šlo o prípad presahu požadovanej náhrady trov konania nad pohľadávku vo výške viac než dvojnásobku trov konania, bolo potrebné sa vysporiadať aj s náročnosťou poskytnutých právnych služieb. A v tejto súvislosti je súd vždy povinný skúmať účelnosť vynaložených trov konania uplatnených úspešným účastníkom konania v spore. Je pritom potrebné dôsledne rozlišovať medzi právom účastníka na právnu pomoc a nárokom na náhradu trov konania za takto poskytnutú právnu pomoc. Trovy konania potrebné na účelné uplatnenie práva sa nemôžu posudzovať ako celok, aj keď účastník má právo na náhradu trov konania, pretože každý úkon alebo každé plnenie trov treba posudzovať samostatne. Jediným účelným nákladom, ktorý úspešnej žalobkyňi v konaní vznikol, bolo zaplatenie súdneho poplatku.

Odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa považoval náklady zastúpenia žalobkyne advokátom za neúčelné, vzhľadom na paušálny charakter jeho zastupovania v danej veci, predstavovaný iba využívaním (advokátom) už vytvoreného vzoru žaloby a jeho vypíňaním skutkových odlišností minimálneho rozsahu, teda ide o rutinnú činnosť nevyžadujúcu odborné znalosti.

Podľa nálezu Ústavného súdu Českej republiky z 25. júla 2012 sp. zn. I. ÚS 988/2012, typový spôsob uplatnenia pohľadávky je dôkazom toho, že účelom právneho zastúpenia nie je poskytovanie právnej pomoci, ale parazitovanie na drobných pohľadávkach voči občanom, ktoré sú umelo navyšované do nezmyselnej výšky za účelom zabezpečenia ľahkého zárobku. Takéto správanie je zneužitím práva na zastúpenie advokátom, resp. procesnou šikanou a preto takéto trov konania nemožno priznať, hoci bol účastník vo veci samej úspešný.

Súd je povinný dbať (§ 2 O. s. p.), aby nedochádzalo k zneužívaniu práv na úkor fyzických alebo právnických osôb. Zákaz zneužitia práva zabezpečuje, aby aj uplatňovanie náhrady trov konania nepredstavovalo dôsledok zneužitia noriem procesného práva. V prípade žalobkyne ide o dominantného poskytovateľa služieb hromadnej prepravy osôb na území hlavného mesta Slovenskej republiky, preto je opodstatnené zaoberať sa aj v tomto prípade efektívnosťou vynakladania prostriedkov na externé právne služby, s náročnosťou nepochybne zvládnuteľnou aj bez odbornej pomoci.

Od práva účastníka obrátiť sa na súd prostredníctvom právneho zástupcu je potrebné odlíšiť právo na náhradu trov potrebných na účelne uplatňovanie alebo bránenie práva. Náhrada trov konania je obmedzená len na náhradu trov účelne vynaložených (na uplatňovanie alebo bránenie práva) a posúdenie účelnosti je závislé od konkrétnych okolností danej veci. Odvolací súd nespochybňuje právo žalobkyne na zastupovanie v konaní právnym zástupcom, avšak žalobkyňa súčasne nesie procesnú zodpovednosť spojenú s posudzovaním účelnosti vynaložených trov konania vrátane trov právneho zastúpenia.

Podľa platného právneho poriadku Slovenskej republiky nie je daná viazanosť právnym názorom vysloveným skorším rozhodnutím súdu rovnakého stupňa. V zmysle záverov ústavnoprávnej judikatúry ústavný súd však akceptuje len teleologický výklad právnej normy, ako interpretačný postup všeobecných súdov, ktorý je spôsobilý v kontexte racionálnej argumentácie predstavovať významný korektív pri zisťovaní jej obsahu, účelu a zmyslu (Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 650/2013).

Pokiaľ žalobkyňa považovala napádané rozhodnutie súdu prvého stupňa za neodôvodnené, v dôsledku čoho malo dôjsť k odňatiu možnosti účastníka konať pred súdom, ako i namietala porušenie práva na spravodlivé konanie, táto jej odvolacia námietka nemohla obstáť, keďže rozhodnutie nemožno považovať za nepreskúmateľné, prípadne arbitrárne a nie je ani prejavom svojvôle. Hoci súd prvého stupňa svoje rozhodnutie odôvodnil stručne, napádané rozhodnutie je vecne správne, pokiaľ konštatovalo neprimeranosť trov konania vo vzťahu k trovám právneho zastúpenia, vzhľadom na neúčelnosť týchto trov (vyvoditeľnú z právnej nenáročnosti sporu a rutinného charakteru zastupovania v danej veci).

V zmysle ust. § 157 ods. 2 O. s. p. v spojení s ust. § 167 ods. 2 O. s. p. v odôvodnení uznesenia súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril žalovaný, príp. iný účastník, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec správne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je predovšetkým preukázať jeho správnosť a má byť aj prostriedkom kontroly správnosti postupu pri vydávaní rozhodnutia (musí byť preskúmateľné). Spravodlivým prejednaním veci je súdne konanie, ktoré rešpektuje procesné zásady a princípy, tvoriace súčasť štruktúry základných ľudských práv a slobôd. Podľa Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 26/94 obsah práva na súdnu ochranu, uvedený v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva na súdnu ochranu alebo ich diskriminovať pri jeho uplatnení. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom je potom porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba potom rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho oprávnených záujmov. Pri hodnotení argumentácie súdu prvého stupňa obsiahnutej v odôvodnení jeho rozhodnutia bolo potrebné vychádzať z procesného charakteru rozhodnutia o trovách konania, bez potreby vykonávania dôkazov. Povinnosťou súdu prvého stupňa bolo preto uviesť v rozhodnutí dostatočné relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil a ktoré sa musia týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (rozhodnutia Ústavného súdu

Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 328/05, III. ÚS 116/06). Porovnajúc odôvodnenie preskúmaného rozhodnutia prvostupňového súdu s vyššie uvedenými kritériami je zrejmé, že súd prvého stupňa preskúmateľným spôsobom vyjadril skutkové zistenia a právne závery, na základe ktorých vec posúdil a rozhodol. Nemožno preto prisvedčiť žalobkyni, že rozhodnutie súdu prvého stupňa v napadnutej časti je nedostatočne odôvodnené, arbitrárne a nepreskúmateľné.

Ust. § 150 ods. 2 O. s. p. obsahuje dva spôsoby riešenia prípadu neprimeranej náhrady trov konania a to nepriznaním náhrady alebo jej znížením. Vzhľadom na zásadu zákazu zmeny k horšiemu (zákaz reformatio in peius), obmedzujúcu rozhodovanie odvolacieho súdu, nebolo možné rozhodnutím odvolacieho súdu zhoršiť postavenie žalobkyně ako odvolateľky nepriznaním jej náhrady trov právneho zastúpenia vzhľadom na vyššie uvedené závery odvolacieho súdu. Preto bolo rozhodnutie súdu prvého stupňa v napadnutej časti potvrdené.

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti trov konania ako vecne správny potvrdil podľa § 219 ods. 1 O. s. p..

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ust. § 224 ods. 1 v spojení s ust. § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1, keď žalovanému, ktorý bol v odvolacom konaní úspešný, náhradu trov odvolacieho konania nepriznal už z primárneho dôvodu, že nepodal návrh na rozhodnutie o trovách odvolacieho konania, avšak zo spisu mu trovy odvolacieho konania ani nevyplývali.

Uznesenie prijal senát odvolacieho súdu hlasovaním v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.